

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej
im. Zbigniewa Tylewicza w Poznaniu

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

“Wybierz pracę, którą kochasz, a nie będziesz musiał pracować nawet przez jeden dzień w swoim życiu.”

Konfucjusz

POZNAŃ 2024

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Koncepcja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.....	3
2. Czym jest WSDZ?.....	5
3. Założenia wewnątrzszkolnego systemu	7
4. Ogólne cele kształcenia i wychowania w doradztwie zawodowym.....	7
5. Główne cele programu.....	8
6. Cele szczegółowe doradztwa zawodowego.....	9
7. Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania.....	14
8. Zespół ds. doradztwa zawodowego.....	17
9. Praca z uczniami – obszary	19
10. Zadania.....	22
11. Formy pracy doradczej	23
12. Metody i techniki pracy doradczej.....	24
13. Działania doradcze.....	26
14. Plan realizacji programu.....	30
a. Treści programowe: Poznanie siebie	30
b. Treści programowe: Świat zawodów i rynek pracy	31
c. Treści programowe: Rynek edukacyjny i uczenia się przez całe życie	33
e. Treści programowe: Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.....	34
15. Przewidywane efekty podejmowanych działań	35
16. Ewaluacja programu.....	38
17. Przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego	39
18. Spis instytucji do współpracy w ramach realizacji WSDZ	40

1. Koncepcja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

Współczesny świat, a co za tym idzie rynek pracy i edukacji nie jest stabilny. Oznacza to, iż każdy jego uczestnik, aby się na nim utrzymać, musi się do niego przystosować. Natomiast globalizacja, zmienna gospodarka, postęp informatyczny, wzrastająca ilość informacji dotycząca zawodów i dróg kształcenia oraz bezrobocie, powodują trudności w przystosowaniu się do tych zmian. Młody człowiek musi być przygotowany do funkcjonowania w nowej rzeczywistości. Jednocześnie powinien wykazywać gotowość do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, ustawicznego dokształcania się oraz zdobywania nowych umiejętności, przydatnych w podejmowaniu mądrych decyzji dotyczących wyboru dalszego kierunku kształcenia a w dalszej perspektywie i zawodu.

W ten sposób pojawiają się umiejętności:

- planowania własnej kariery edukacyjno - zawodowej przez młode osoby,
- podejmowania trafnych decyzji,
- dokonywania prawidłowych i przemyślanych wyborów,

Należy pamiętać, że planowanie nie jest i nigdy nie będzie jednorazową decyzją. PLANOWANIE należy do procesu, który obejmuje całe życie człowieka.

Z tego względu profesjonalne poradnictwo zawodowe i działania z zakresu orientacji zawodowej są niezbędne w kształtowaniu przyszłej kariery zawodowej. Skuteczne poradnictwo zawodowe wzmacnia poczucie wartości młodych ludzi, co pozwala im trafniej określać swoje umiejętności, kompetencje oraz zainteresowania.

Działania doradcze w takich instytucjach, jak szkoła - zakładają aktywną współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami świadczącymi usługi poradnictwa zawodowego takich jak: Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, US, MOPR, Ochotnicze Hufce Pracy w tym: Młodzieżowe Centra

Kariery oraz Mobilne Centra Informacji; Powiatowe Urzędy Pracy oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy. Należy pamiętać także o ścisłej współpracy w tym zakresie z rodzicami uczniów, gdyż są oni pierwszymi nieprofesjonalnymi doradcami zawodowymi własnych dzieci oraz o najbliższej rodzinie i środowisku lokalnym.

Wszystkie działania np.:

- lekcje,
- warsztaty,
- zajęcia rewalidacyjne,
- testy, zabawy, gry,
- diagnozy,
- Tydzień Zawodowców,
- prelekcje z zaproszonymi gośćmi w tym pracującymi rodzicami,

w zakresie doradztwa zawodowego wobec uczniów, a co za tym idzie zbieraniem przez niego informacji oraz umiejętności związanych z planowaniem dalszej edukacji i kariery zawodowej, pomogą zaplanować dalszą przyszłość zawodową. Mogą to zrobić poprzez próbę nauczania uczniów odpowiedzialnych i przemyślanych decyzji. Jednocześnie pokażą im oraz przygotowują do roli pracownika.

Wewnątrzszkolny program doradztwa zawodowego zawiera działania, które prowadzi szkoła. W jego skład wchodzi wszelkiego rodzaju działania, które organizuje ta instytucja w ramach przygotowania młodych ludzi do zaplanowania dalszej ścieżki edukacyjnej oraz wyboru zawodu.

Jednocześnie precyzuje zadania, formy oraz metody pracy szkolnego doradcy zawodowego, nauczycieli przedmiotów, pedagoga oraz dyrekcji szkoły w ramach rocznych planów działania szkoły.

WSDZ pozwala uczniom nabyć odpowiednią wiedzę oraz umiejętności, które są niezbędne do zapoznania się z:

- posiadanymi predyspozycjami zawodowymi,
- współczesnym rynkiem pracy,
- zasadami panującymi na rynku pracy,
- możliwościami i metodami zaplanowania kariery edukacyjno-zawodowej,

2. Czym jest WSDZ?

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego mówi:

- wybór zawodu to proces rozwojowy, który składa się z decyzji podejmowanych od narodzin człowieka,
- aby wybrać zawód należy posiadać wiedzę na temat:
 - siebie,
 - zawodów,
 - ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu mają wpływ:
 - cechy osobowościowe jednostki: temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności,
 - umiejętności,
 - doświadczenia: życiowe, zawodowe,
 - wartości oraz normy,
 - czynniki emocjonalne,

- zdrowotne,
- rodzaj oraz poziom wykształcenia,
- rodzina,
- aktywność szkolna i pozaszkolna jednostki np. wolontariat,
- preferencje zawodowe tworzą się w trakcie całego życia począwszy od dzieciństwa i dalej się rozwijają,
- wszystkie działania oraz zadania związane z WSDZ są wprowadzane w sposób zaplanowany, systematyczny i są realizowane zgodnie z harmonogramem pracy szkoły,
- WSDZ obejmuje:
 - indywidualną pracę z uczniami,
 - grupową pracę z uczniami,
 - pracę i współpracę z rodzicami, instytucjami wspomagającymi doradztwo zawodowe,
 - pracę i współpracę z nauczycielami - Radą Pedagogiczną,
 - wyjścia zawodoznawcze,
- WSDZ składa się z planowych działań nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego, co daje możliwość spójnego i systematycznego działania szkoły dot. działań z zakresu doradztwa zawodowego,

Realizacja Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego powinna być poprzedzona diagnozą głównego beneficjenta, jakim jest uczeń.

Diagnoza powinna odnosić się do jego:

- zainteresowań,

- uzdolnień,
- możliwości i deficytów edukacyjnych,
- potrzeb rozwojowych i edukacyjnych,
- wartości, przekonań, postaw i oczekiwań,
- sytuacji rodzinnej,
- stanu zdrowia (w kontekście wyboru zawodu).

Diagnoza powinna służyć dostosowaniu i przygotowaniu dla uczniów zajęć pozalekcyjnych rozwijających ich potencjał; zajęć psychoedukacyjnych, które powinny rozwijać ich wiedzę i samoświadomość oraz umiejętności interpersonalne; zajęć zawodoznawczych rozwijających wiedzę o sobie, świecie zawodów, rynku pracy oraz możliwości dalszego kształcenia. Oba typy zajęć powinny odbywać się na lekcjach wychowawczych.

Reasumując Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół wszystkich działań mających na celu prawidłowe przygotowanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

3. Założenia wewnętrznego systemu

Główne założenie wewnętrznego systemu doradztwa zawodowego:

- WSDZ to celowe, systematyczne i zaplanowane działania podejmowane przez szkołę,
- placówka realizuje koncepcję uczenia się i doksztalania przez całe życie,
- działania realizowane są w sposób spójny zgodnie z programem realizacji na każdy rok szkolny,

4. Ogólne cele kształcenia i wychowania w doradztwie zawodowym

Celem ogólnym doradztwa zawodowego jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i dokonywania zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających poznawanie własnych zasobów oraz analizę informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele ogólne programu uwzględniają również:

- poznawanie samego siebie,
- analiza informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy,
- poszerzanie własnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
- kształtowanie gotowości do wejścia na rynek pracy,
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie,

Dodatkowo należy się starać zrealizować następujące cele wychowawcze:

- rozwijanie umiejętności pracy w grupie, współpracy z innymi,
- szanowanie własności niematerialnej,
- postępowanie zgodnie z etyką, prawem, w tym prawem autorskim,

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być realizowane m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększy atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów. Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

5. Główne cele programu

Do głównych celów WSDZ zaliczamy:

- przygotowanie uczniów do:
 - samodzielnego podjęcia decyzji o dalszym kształceniu,
 - przyszłej aktywności zawodowej,
- wyposażenie uczniów w umiejętności:
 - służące podejmowaniu właściwych decyzji życiowych,
 - określenia własnych predyspozycji i zainteresowań zawodowych miękkich i twardych,
- przygotowanie i wspieranie rodziców do nakierowania dzieci do podjęcia decyzji edukacyjnych oraz zawodowych,
- gromadzenie informacji dotyczących trendów rozwojowych na współczesnym rynku pracy, w świecie zawodów oraz edukacyjnym,
- pomoc nauczycielom w zaplanowaniu oraz realizacji tematów związanych z wyborem zawodu,
- współpraca z instytucjami, które wspierają wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego np.: Ochotnicze Hufce Pracy w tym Młodzieżowe Centrum Kariery oraz Mobilne Centrum Kariery ,
- współpraca z przedstawicielami różnorodnych grup zawodowych w tym z rodzicami uczniów,

Wszystkie te cele zmierzają do przygotowanie naszych uczniów do prawidłowego wyboru kształcenia oraz zawodu. To powoduje, iż należy kształtować w nich specyficzne dla rynku pracy umiejętności i predyspozycji, które pozwolą na prawidłowe funkcjonowanie w różnorodnych rolach społecznych oraz zawodowych. Z tego względu obowiązkiem wszystkich uczestników społeczeństwa szkolnego jest konkretne, systematyczne oraz precyzyjne oddziaływanie wychowawczo – doradcze.

6. Cele szczegółowe doradztwa zawodowego

Cele szczegółowe względem uczniów:

- rozwijanie umiejętności pracy indywidualnej i zespołowej,
- likwidacja bariery związane ze środowiskiem lokalnym,
- kształtowanie oraz budowanie prawidłowych relacji społeczno – zawodowych,
- nabywanie wiedzy dot:
 - sposobu nabywania, rozwijania i uczenia się nowych zainteresowań, pasji i talentów,
- posiadanie informacji o zawodach poszukiwanych na regionalnym rynku pracy,
- przewidywanie trendów zawodowych,
- radzenie sobie ze stresem,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości,
- rozpoznanie predyspozycji zawodowych,
- przygotowanie młodzieży do wyboru drogi edukacyjno-zawodowej,
- przygotowanie młodzieży do wyboru zawodu dla rozwoju osobowości i przyszłości,
- rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w zakresie:
 - efektywnej komunikacji interpersonalnej,
 - współpracy w grupie,

- dyskusowania,
- rozwiązywania konfliktów itp.,
- pomoc w opracowaniu metod pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:
 - uczniowie wybitnie zdolni,
 - uczniowie z zaburzeniami w uczeniu się,
 - uczniowie z zaburzeniami zachowania,
 - uczniowie z zaburzeniami emocjonalnymi,
 - uczniowie z niepełnosprawnością,

Cele szczegółowe względem nauczycieli, to:

- diagnozowanie potrzeb oraz zasobów swoich uczniów np. analiza SWOT,
- rozwijanie pasji, predyspozycji, talentów, zdolności, zainteresowań swoich uczniów,
- udzielanie informacji,
- kierowanie uczni i ich rodziców do specjalistów,
- wydobywanie wewnętrznego potencjału uczniów,
- kształtowanie odpowiedzialność za rozwój zawodowy,
- kształtowanie umiejętności prawidłowego komunikowania się,
- kształtowanie umiejętności autoprezentacji,

- kształtowanie umiejętności radzenia ze stresem,
- likwidowanie bariery emocjonalnej,
- rozwijanie umiejętności pracy zespołowej i indywidualnej,
- rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie,
- pomaganie w tworzeniu w uczniach pozytywnych postaw wobec pracy,
- rozwijanie aktywności poznawczej uczniów dotyczącej samooceny ich możliwości psychofizycznych,
- współpracowanie w tworzeniu materiałów pomocniczych potrzebnych do prowadzenia zajęć z orientacji zawodowej na godzinach wychowawczych oraz spotkaniach z rodzicami,

Cele szczegółowe względem szkolnego doradcy zawodowego, to:

- diagnozowanie potrzeb oraz zasobów swoich uczniów np. analiza SWOT,
- rozwijanie pasji, predyspozycji, talentów, zdolności, zainteresowania swoich uczniów,
- wspieranie rodziców/opiekunów w procesie doradczym,
- udzielanie informacji edukacyjno - zawodowych,
- kierowanie dzieci i ich rodziców do specjalistów,
- znajomość nowoczesnej ścieżki edukacyjnej, ofert szkół oraz zasad rekrutacji,
- współpracowanie z przedstawicielami instytucji oraz różnorodnych zakładów pracy w procesie orientacji i doradztwa zawodowego w placówce,
- uczenie dzieci samopoznania, autodiagnozy preferencji i zainteresowań,
- wydobywanie wewnętrznego potencjału uczniów,

- kształtowanie odpowiedzialności za swój rozwój zawodowy,
- kształtowanie umiejętności sprawnego komunikowania, autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem,
- przełamywanie barier emocjonalnych wśród dzieci,
- rozwijanie umiejętności pracy zespołowej oraz współpracy w grupie,
- uświadamianie uczniom konieczności porównywania wiedzy o zawodach z wiedzą o sobie oraz współczesnych trendami na rynku pracy,
- wyrabianie w uczniach pozytywne postawy wobec edukacji i pracy,
- rozwijanie aktywności poznawczą uczniów dot. samooceny ich możliwości psychofizycznych,
- pomaganie, wspieranie i aktywizacja nauczycieli do prowadzenia orientacji zawodowej podczas przedmiotów nauczania,
- uświadamianie nauczycielom konieczności wplatania w treści przedmiotowe tematyki z zakresu orientacji zawodowej,
- wspieranie rodziców i nauczycieli w pracy wychowawczej,
- wspieranie nauczycieli i rodziców w kształtowaniu osobowości edukacyjno – zawodowej uczni,
- opracowywanie z innymi nauczycielami materiałów pomocniczych do prowadzenia zajęć z orientacji zawodowej na godzinach wychowawczych i spotkaniach z rodzicami,
- pomaganie w tworzeniu kierunku pracy edukacyjno - zawodowej z rodzicami i młodzieżą,

Cele szczegółowe względem rodziców, to:

- rozpoznawanie u dziecka, jego zainteresowań, pasji,
- pełnienie roli nieprofesjonalnych doradców,
- znajomość:

- ścieżki edukacyjnej,
- ofert szkół,
- zasad rekrutacji,
- czynników ułatwiających wybór szkoły oraz zawodu,
- miejsca oraz osób, które pomogą w sytuacjach trudnych,
- współuczestniczenie w tworzeniu doradztwo zawodowe w szkole,
- podnoszenie umiejętności komunikacyjnych w stosunku do swoich dzieci,
- pomaganie dzieciom w podjęciu prawidłowej decyzji dot. wyboru ścieżki edukacyjno – zawodowej,
- dostarczanie nauczycielom i dziecku wiedzy o:
 - dziecku,
 - umiejętnościach dziecka,
 - preferowanych wartościach,
 - zdolnościach,
 - zainteresowaniach,
 - mocnych i słabych stronach dziecka,
 - planowanych karierach edukacyjnych i zawodowych dzieci,
 - przeciwwskazaniach zdrowotnych do wykonywania przez dziecko danego zawodu,

7. Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi realizują podstawę programową kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym oraz podstawę programową kształcenia zawodowego w szkole branżowej i policealnej. Mogą osiągnąć wymagania ich wymagania, jednak potrzebują dostosowania warunków kształcenia do swoich możliwości psychofizycznych i tempa uczenia się. Wiąże się to z właściwym doбором metod, środków i form pracy. Od nauczyciela działania te wymagają poświęcenia więcej czasu uczniom z SPE.

Do ogólnych sposobów osiągnięcia celów kształcenia i wychowania należy zaliczyć:

- wydłużenie czasu pracy,
- zmienne formy aktywności,
- dzielenie materiału nauczania na mniejsze partie,
- zmniejszenie liczby zadań do wykonania,
- zwiększenie liczby powtórzeń materiału,
- różnicowanie trudności zadań do samodzielnego rozwiązania,
- powtarzanie reguł obowiązujących w klasie, jasne wyznaczanie granic i egzekwowanie ich przestrzegania.

Szczegółowe sposoby pracy z uczniami:

a. z wadą słuchu:

- zapewnienie prawidłowych warunków akustycznych (np. eliminacja pogłosu),
- posadzenie blisko nauczyciela,

- dostosowanie sposobu komunikacji, np. stanąć bliżej, mówić z odpowiednim natężeniem głosu, korzystać z mikrofonu i nagłośnienia (zwłaszcza podczas wykładów i pokazów),
- w ćwiczeniach dotyczących np. montażu filmów wyposażyć ucznia w słuchawki wysokiej jakości,

b. z wadami wzroku:

- wyposażenie stanowiska komputerowego w monitor o dużej przekątnej,
- dostosowanie rozdzielczości monitora,
- dostosowanie *Centrum ułatwień dostępu* systemu Windows,
- posadzenie blisko tablicy multimedialnej (ekranu),
- w czasie pokazów i ćwiczeń z wykorzystaniem rzutnika – dostosowanie jego ustawień (jasność, kontrast),

c. z ADHD:

- posadzenie z dala od okna (ograniczenie możliwości rozpraszania uwagi),
- ograniczenie bodźców dzięki zmniejszeniu zasobu przedmiotów stanowiących wyposażenie stanowiska, ograniczenie materiałów i pomocy dydaktycznych (np. wydruków),

d. z zespołem Aspergera lub autyzmem:

- nienarażanie na zbyt dużo bodźców dźwiękowych,
- zachowanie właściwego dystansu,
- zastosowanie odpowiednich form i metod pracy edukacyjno-zawodowe,

e. z niepełnosprawnością ruchową:

- zapewnienie odpowiedniego stanowiska pracy (np. miejsce na wózek, kule),

- ustawienie pozostałych stanowisk w sposób zapewniający swobodę poruszania się,

f. z epilepsją:

- zapewnienie możliwości odpoczynku (po przebytych atakach lub w celu jego zapobiegania),
- unikanie silnych bodźców dźwiękowych lub świetlnych,
- dostosowanie częstotliwości odświeżania ekranu,
- w czasie pokazów z wykorzystaniem rzutnika – dostosowanie oświetlenia, eliminacja migania światła,

g. z zaburzeniami komunikacji:

- używanie języka alternatywnego, którym posługuje się uczeń,
- przekazanie materiałów dydaktycznych i ćwiczeń w formie wydruków, nagrań audio lub wideo,

h. ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:

- dostosowanie materiałów dydaktycznych,
- różnicowanie trudności ćwiczeń i sprawdzianów,
- angażowanie do pracy w grupie,

i. z zaburzeniami zachowania:

- stosowanie pracy w małych grupach,
- organizowanie dodatkowych zajęć wyrównawczych,
- uwzględnianie deficytu rozwojowego ucznia.

8. Zespół ds. doradztwa zawodowego

Osobami odpowiedzialnymi za realizację doradztwa zawodowego w naszej szkole są:

- dyrektor szkoły, wicedyrektorzy
- szkolny doradca zawodowy,
- wychowawcy klas,
- pedagodzy,
- psychologodzy,
- nauczyciel biblioteki,
- nauczyciele przedmiotowi,
- inni nauczyciele,
- inne osoby wspomagające działania doradcze,

Realizatorami WSDZ są:

- szkolni doradcy zawodowi,
- wychowawcy klas,
- wychowawcy świetlicy,
- nauczyciele,
- nauczyciel biblioteki,

- rodzice,

Wspólne planowanie działań systemowych przez specjalistów i nauczycieli, pozwoli podzielić się poszczególnymi zadaniami adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze wychowania, przedsiębiorczości, doradztwa i orientacji zawodowej.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego jest częścią planu wychowawczego szkoły i jest realizowany w szkole w ciągu roku szkolnego.

Natomiast **ADRESATAMI** projektu są:

- uczniowie,
- ich rodzice,
- nauczyciele,

9. Praca z uczniami – obszary

I. Samopoznanie – rozwijanie samoświadomości:

- kim jestem?

- kim chcę być?

1. Zainteresowania edukacyjne:

- dotyczące przedmiotów szkolnych,

2. Zainteresowania zawodowe:

- dotyczące poszczególnych grup zawodów,

- różnorodność zainteresowań, a mobilność zawodowa,

3. Umiejętności, uzdolnienia, talenty:

- uświadomienie różnicy między zainteresowaniami a uzdolnieniami,

- nauczenie ich rozpoznawania,

4. Osobowość:

- typy osobowości zawodowej,

5. Temperament w kontekście różnych zawodów.

6. Stan zdrowia na tle:

- wymagań zdrowotnych poszczególnych grup zawodów,

- własnego stanu zdrowia,

7. Samoocena:

- tworzenie obrazu własnej osoby,

- adekwatna, zaniżona, zawyżona,

8. Wartości:

- uświadomienie posiadanego systemu wartości,

- rozwijanie umiejętności wykorzystania ich przy dokonywaniu ważnych decyzji,

9. Przekonania:

- rozwijanie świadomości własnych przekonań i ich wpływu na planowanie ścieżki edukacyjnej,

II. Rozwijanie umiejętności społecznych

1. Współpraca w grupie:

- świadomość ról grupowych,
- znajomość zasady pracy w grupie,

2. Komunikacja:

- style komunikowania się - teoria w praktyce,

3. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych:

- porażki w realizacji planów edukacyjnych,
- reorientacja zawodowa w przypadku dokonania niewłaściwego wyboru zawodu,

4. Podejmowanie decyzji w kontekście JA:

- umiejętności, trudności,
- ograniczenia, plany, marzenia a ŚWIAT ZEWNĘTRZNY,
- wyzwania rynku pracy,
- oferta edukacyjna,
- wymogi rekrutacyjne,
- wymagania psychologiczne poszczególnych zawodów,

5. Uświadomienie odpowiedzialności ucznia za własny rozwój:

- rozwijanie poczucia sprawstwa i wewnątrz sterowności,

6. Autoprezentacja:

- wykorzystanie świadomości swojego potencjału w praktyce,

- umiejętność prezentacji siebie,

7. Asertywność:

- obrona własnych przekonań, wartości i granic,

- uczestnictwo w grupie,

8. Wyszukiwanie i przetwarzanie informacji przydatnych do planowania kariery oraz korzystanie z dostępnych źródeł pomocy doradczej:

- informatory,

- strony internetowe – m. in. szczegółowa charakterystyka poszczególnych klas zawodów, elektroniczny informator,

10. Zadania

Do głównych zadań w WSDZ należą:

- pomoc uczniom w wypracowaniu umiejętności planowania i podejmowania decyzji dot. kierunku dalszego kształcenia oraz w wyborze zawodu,
- ukierunkowanie uczniów w stronę samopoznania, samooceny i poznawania własnych zasobów,
- pomoc w budowaniu odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy,
- zapoznanie uczniów z koncepcją uczenia się przez całe życie i rynkiem edukacyjnym,
- pomoc uczniom w znalezieniu informacji o zawodach oraz szkołach,
- pomoc w analizie wiedzy o zawodach z wiedzą o sobie i o aktualnych trendach na rynku pracy,
- wspieranie ich w poznawaniu świata zawodów i rynku pracy,

- współpraca z rodzicami w realizacji: celów i zadań dot. doradztwa zawodowego,
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej o:
 - zawodach,
 - rynku pracy,
 - możliwościach kształcenia
 - możliwościach zatrudnienia,
 - planach rekrutacyjnych lokalnych szkół)

W formie:

- prasy,
- informatorów,
- programów multimedialnych.

11. Formy pracy doradczej

Formy pracy szkolnego doradcy zawodowego skierowane do uczniów:

- diagnoza dot. potrzeby realizacji zadań związanych z różnorodnymi działaniami doradczymi prowadzonymi w szkole poprzez:
 - wywiad,
 - kwestionariusz ankiety,
 - rozmowy indywidualne,

- zajęcia grupowe – w celu:
 - rozbudzenia świadomości o konieczności planowania własnej ścieżki edukacyjnej, rozwoju oraz kariery zawodowej,
 - umożliwienia poznać siebie i swoich predyspozycji zawodowych,
- zajęcia doskonalące umiejętności w zakresie:
 - komunikacji interpersonalnej,
 - współdziałania w grupie,
 - radzenie sobie ze stresem,
- udostępnianie informacji:
 - o możliwościach skonstruowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej,
 - o szkołach,
- prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów,
- udzielanie indywidualnych porad uczniom,

12. Metody i techniki pracy doradczej

W poradnictwie indywidualnym metody stosowane w pracy doradczej to m. in.:

- konsultacje i porady indywidualne,
- diagnoza zainteresowań, mocnych stron,

Metody w poradnictwie grupowym najczęściej stosowane w pracy doradczej to:

- aktywizujące,
- problemowe,
- burza mózgów, dyskusja, pogadanka,
- metoda dramy: inscenizacje i odgrywanie ról.
- metody testowe: kwestionariusze, ankiety, testy,
- metody audiowizualne: filmy edukacyjne, programy multimedialne, prezentacje multimedialne, zasoby Internetu,
- treningi umiejętności społecznych,
- gry symulacyjne i zabawy,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia z elementami socjoterapeutycznymi i wspierającymi,

Techniki:

- plastyczne,
- wzmacniające myślenie krytyczne,
- strategiczne np. analizę SWOT,
- kwestionariusze,
- wywiady,
- gry i zabawy,

- prezentacje multimedialne
- powiązanie treści programowych przedmiotu ze światem zawodów:
 - nauczyciel – ciekawostka/hasło,
 - uczeń – poszukiwanie szczegółowych informacji,
 - nauczyciel – weryfikacja,

13. Działania doradcze

Działania kierowane do uczniów:

- konsultacje indywidualne, porady, udzielanie wskazówek,
- zajęcia grupowe realizujące treści programowe związanych tematycznie z obszarami:
 - poznawanie siebie i własnych zasobów;
 - świat zawodów i rynek pracy;
 - rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;
- planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych:
- udostępnianie publikacji/literatury z zakresu doradztwa zawodowego,
- praca z informatorami o zawodach,
- projekcje filmów o tematyce zawodoznawczej,
- umieszczanie informacji edukacyjnych i zawodowych, np. na stronie internetowej,
- aktywne uczestniczenie w procesie rozwojowym ucznia,
- tworzenie treści programowych przedmiotu o aspekty zawodoznawcze,

- motywowanie do nauki poprzez prezentację różnych technik uczenia się,
- motywowanie do rozwoju zainteresowań edukacyjnych,
- zachęcanie do udziału w konkursach przedmiotowych nie tylko uczniów z najlepszymi osiągnięciami,
- pomoc w tworzeniu profilu przedmiotowego ucznia (wskazówki na temat uczenia się pod kontem - porażki, sukcesy),
- rekomendacje dotyczące dalszego kształcenia,
- nastawienie na odkrywanie potencjału ucznia i udzielanie wskazówek potrzebnych do jego realizacji,
- rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji oraz ich realizacji,
- rozwijanie i umacnianie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój edukacyjny i zawodowy,
- rozwijanie aktywnej postawy wobec przemian zachodzących na rynku pracy
 - otwartość i gotowość na zmiany: w tym również zmiany pracy i profesji w ciągu kariery zawodowej,
- wdrażanie do idei kształcenia ustawicznego,

Działania kierowane do rodziców/opiekunów prawnych uczniów:

- systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zdolnościach, zainteresowaniach,
- organizowanie spotkań doradczych,
- udostępnianie publikacji/literatury z zakresu doradztwa zawodowego,
- wspieranie w działaniach doradczych:
 - organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych - online - dotyczących wspierania dziecka w wyborze szkoły, wymagań rekrutacyjnych do szkół ponadpodstawowych,

- przesyłanie informacji na temat wspierania dziecka w wyborze szkoły, wymagań rekrutacyjnych do kształcenia,
- wspieranie rodziców w motywowaniu dziecka do nauki,
- motywowaniu do świadomego podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowej,
- udzielanie informacji edukacyjnej i zawodowej:
 - spotkania indywidualne (online) dotyczące:
 - oferty szkół,
 - sytuacja na rynku pracy,
 - oczekiwań pracodawców,
 - przedstawianie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy,
 - udostępnianie informacji na temat zawodów,
- praca z rodzicami uczniów:
 - o specyficznych potrzebach edukacyjnych,
 - z problemami zdrowotnymi, emocjonalnymi, społecznymi,
- włączanie rodziców do działań informacyjnych i doradczych szkoły,

Działania kierowanych do nauczycieli:

- uświadamianie nauczycielom konieczności realizowania programu WSDZ na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego,

- umożliwianie udziału w projektach, kursach i szkoleniach związanych z obszarem doradztwa zawodowego wymiana doświadczeń, baza wiedzy,
- wspieranie w działaniach doradczych poprzez:
 - organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych,
 - udostępnianie informacji i materiałów do pracy z uczniami:
 - wzbogacanie warsztatu pracy o nowoczesne środki przekazu informacji: np. programy komputerowe, filmy zawodoznawcze,
- udzielanie wskazówek nauczycielom do przygotowania zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- współprowadzenie zajęć o charakterze doradczym zgodnie z zapotrzebowaniem nauczycieli,
- określenie celów i najważniejszych zadań do realizacji w ramach WSDZ (jako element składowy Programu Wychowawczego Szkoły),
- współpraca z Radą Pedagogiczną w zakresie tworzenia i zapewnienia systematyczności działań w ramach WSDZ,
- tworzenie doradczej bazy informacyjnej - biblioteka, zasoby elektroniczne, programy komputerowe, filmy o zawodach, filmy o wyborze zawodu,

Działania kierowane do osób odpowiedzialnych za realizację WSDZ:

- koordynacja działań realizowanych w ramach WSDZ,
- rozdysponowanie i monitorowanie wykonania przydzielonych zadań,
- bieżące konsultowanie realizacji zadań, spraw z realizatorami i beneficjentami WSDZ,
- ewaluacja realizacji programu w danym roku szkolnym:
 - czas, metody i techniki ewaluacji określa Rada Pedagogiczna:

- przeprowadzenie ankiet ewaluacyjnych wśród beneficjentów,
- badania losów absolwentów – przy współpracy z nauczycielami i wychowawcami,
- monitorowanie poziomu efektywności dotyczącego realizacji zagadnień zawodoznawczych w ramach poszczególnych przedmiotów szkolnych,
- rozmowy indywidualne,
- zbieranie wskazówek, pomysłów od realizatorów i beneficjentów dotyczących możliwości udoskonalenia WSDZ,

14. Plan realizacji programu

a. Treści programowe: Poznanie siebie

Nr	Tematyka/ działania	Metoda/forma	Adresaci	Termin	Realizator	Osoba odpowiedzialna	Kompetencje kluczowe
1	Zainteresowania	Diagnoza – testy. Rozmowa, pogadanki, prezentacje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, pedagog, psycholog szkolny	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje językowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
2	Umiejętności	Diagnoza – testy, rozmowa, pogadanki, prezentacje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, pedagog, psycholog szkolny	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje językowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
3	Diagnozowanie mocnych stron, uzdolnień i potrzeb ucznia	Obserwacja, testy, rozmowy	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, pedagog, psycholog szkolny	Psycholog	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
4	Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów	Zajęcia poza lekcyjne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny zgodnie z konkretnym terminem	Nauczyciele przedmiotowi, psycholog, pedagog, specjaliści z PPP,	Prowadzący zajęcia	Kompetencje językowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
5	Zajęcia z uczniami dot. technik: autoprezentacji.	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele przedmiotowi i	Prowadzący zajęcia	Kompetencje językowe, kompetencje cyfrowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

					zawodowi		
7	Zajęcia z uczniami dot. technik: rozwijania umiejętności emocjonalno-społecznych	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Pedagog, psycholog szkolny, specjaliści rewalidacji i pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Prowadzący zajęcia	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
8	Zajęcia uświadamiające powiązania wartości życiowych z pracą	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele	Prowadzący zajęcia	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się
9	Zajęcia z zadaniowego działania	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi	Wychowawcy/opiekunowie klas	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
10	Zajęcia związane z wpływem stanu zdrowia na wybór zawodu	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi, pielęgniarka szkolna	Nauczyciele zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się

b. Treści programowe: Świat zawodów i rynek pracy

Nr	Tematyka/ działania	Metoda/forma	Adresaci	Termin	Realizator	Osoba odpowiedzialna	Kompetencje kluczowe
1	Zajęcia z uczniami dot. pracy i jej znaczenia w życiu codziennym	Zajęcia dydaktyczne, warsztaty, prelekcje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, nauczyciele, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi, rodzice	Prowadzący zajęcia	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
2	Zajęcia dot. różnorodności zawodów i czynności w nich wykonywane	Zajęcia dydaktyczne, prezentacje, warsztaty, prelekcje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy/opiekunowie klas, nauczyciele,	Szkolni doradcy zawodowi	Kompetencje językowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje cyfrowe
3	Zajęcia dot. anglojęzycznego nazewnictwa zawodowego	Zajęcia dydaktyczne	Szkoła branżowa, szkoła policealna	Cały rok szkolny	Nauczyciele języka angielskiego	Nauczyciele języka angielskiego	Kompetencje językowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

4	Poznanie specyfiki nauczanego zawodu	Wizytacje, zajęcia zawodowe, filmy edukacyjne	Szkoła branżowa, szkoła policealna	W miarę możliwości	Nauczyciele zawodowi, wychowawcy/opiekunowie klas, szkolny doradca zawodowy,	Nauczyciele zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
5	Poznanie specyfiki zakładów pracy związanych z nauczonym zawodem	Film edukacyjny, zabawa skojarzeniowa, zajęcia warsztatowe	Szkoła branżowa, szkoła policealna	Zgodnie z harmonogramem	Nauczyciele zawodowi, szkolni doradcy zawodowi	Nauczyciele zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne, kompetencje obywatelskie, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości
6	Kształtowanie aktywnej postawy wobec przyszłej pracy zawodowej	Lekcje dydaktyczne, zajęcia warsztatowe lekcje wychowawcze	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele zawodowi, szkolny doradca zawodowy, pedagog szkolny, nauczyciele przedmiotowi, wychowawcy/opiekunowie klas	Szkolni doradcy zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
7	Poznanie znaczenie i wskazanie możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;	Lekcje dydaktyczne, zajęcia warsztatowe lekcje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele zawodowi, szkolny doradca zawodowy,	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
8	Poznanie i porównywanie formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy	Lekcje dydaktyczne, zajęcia warsztatowe lekcje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele przedmiotowi: podstawy przedsiębiorczości, szkolny doradca zawodowy,	Nauczyciele przedmiotowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
9	Uświadamianie wymagań rynku pracy.	Lekcje dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Zgodnie z harmonogramem	Nauczyciele zawodowi, szkolny doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotowi,	Szkolny doradca zawodowy,	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

				zajęć			
10	Uświadamianie roli pieniądza we współczesnym świecie	Lekcje dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Zgodnie z harmonogramem zajęć	Nauczyciele przedmiotowi: podstaw przedsiębiorczości, rewalidacji	Nauczyciele przedmiotowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
11	Uczeń poznaje rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;	Lekcje dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Zgodnie z harmonogramem zajęć	Nauczyciele przedmiotowi: podstaw przedsiębiorczości,	Nauczyciele przedmiotowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
12	Uczeń poznaje specyfikę komunikacji interpersonalnej	Lekcje dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Zgodnie z harmonogramem zajęć	Szkolni doradcy zawodowi, nauczyciele przedmiotowi: podstaw przedsiębiorczości, wychowawcy/opiekunowie klas, pedagog, psycholog szkolny	Psycholog szkolny	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

c. Treści programowe: Rynek edukacyjny i uczenia się przez całe życie

Nr	Tematyka/ działania	Metoda/forma	Adresaci	Termin	Realizator	Osoba odpowiedzialna	Kompetencje kluczowe
1	Edukacja zawodoznawcza i edukacyjna	Poradnictwo indywidualne i grupowe, warsztaty prezentacje	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, nauczyciele zawodowi,	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
2	Uświadamianie wagi edukacji	Zajęcia wychowawcze, zajęcia dydaktycznych	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Wychowawcy/opiekunowie klas, szkolny doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi, pedagog, psycholog	Nauczyciele	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
4	Uświadamianie znaczenia wyników egzaminów zawodowych	Lekcje wychowawcze zajęcia z doradztwa	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Wychowawcy/opiekunowie, szkolny doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi	Nauczyciele zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

		zawodowego i innych zajęć dydaktycznych					
5	Uświadamianie znaczenia wyników egzaminów maturalnych	Lekcje wychowawcze zajęcia z doradztwa zawodowego i innych zajęć dydaktycznych	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Wychowawcy/opiekunowie, szkolny doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotowi i zawodowi	Nauczyciele przedmiotowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

d. Treści programowe: Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Nr	Tematyka/ działania	Metoda/forma	Adresaci	Termin	Realizator	Osoby odpowiedzialne	Kompetencje kluczowe
1	Poradnictwo zawodowe związane z planowaniem dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej	Poradnictwo indywidualne, testy, diagnoza	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy, nauczyciele ,psycholog	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
2	Konsultacje indywidualne ze szkolnym doradcą zawodowym w zakresie planowania własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego	Poradnictwo indywidualne, testy, diagnoza	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny -wg potrzeby	Szkolny doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje cyfrowe
3	Zapoznanie uczniów z możliwościami dalszej edukacji	Zajęcia przedmiotowe	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele zawodowi, szkolny doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje obywatelskie kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
4	Zapoznanie uczniów z realnymi możliwościami realizacji marzeń zawodowych	Zajęcia dydaktyczne, zajęcia zawodowe lekcje wychowawcze	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele zawodowi, nauczyciele przedmiotowi, doradca zawodowy	Nauczyciele zawodowi, pedagog	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego

5	Uczenie zasad oraz stosowania prawidłowego planowania i dobrej organizacji własnej pracy	Zajęcia wychowawcze, lekcje dydaktyczne, zajęcia zawodowe	Wszystkie typy szkół	Zgodnie z harmonogramem zajęć	Nauczyciele przedmiotowi, nauczyciele zawodowi, doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy, wychowawcy, nauczyciele zawodowi	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
6	Zapoznanie uczniów z instytucjami rynku pracy pomagającymi w znalezieniu pracy	Poradnictwo indywidualne, zajęcia przedmiotowe, wizytacje, wycieczki	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Szkolny doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje cyfrowe
7	Zapoznanie uczniów z różnymi możliwościami tworzenia dokumentów aplikacyjnych	Zajęcia dydaktyczne	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Pedagog, psycholog szkolny, nauczyciel: j. polskiego, języków obcych oraz wos-u, doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie
8	Zapoznanie uczniów z różnymi metodami poszukiwania pracy	Zajęcia dydaktyczne, lekcje wychowawcze	Wszystkie typy szkół	Cały rok szkolny	Nauczyciele przedmiotowi, szkolny doradca zawodowy	Szkolny doradca zawodowy	Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje obywatelskie

15. Przewidywane efekty podejmowanych działań

Realizacja Wewnątrzszkolnego Programu Doradztwa Zawodowego ma za zadanie uświadomić uczniom potrzebę rozpoznawania własnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonych zawodów. Jednocześnie umożliwi uczniom prawidłowy wybór kierunku dalszego kształcenia oraz drogi zawodowej.

W związku z powyższym, absolwent szkoły w sferze poznania własnych zasobów:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”),
- określa obszary do rozwoju edukacyjnego i zawodowego oraz osobistego,

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych,
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjnej oraz zawodowej,
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej,
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową

W związku z poznaniem sfery świata zawodów i rynku pracy uczeń:

- analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjnych i zawodowych,
- określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy,
- porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika,
- konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy,
- określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej,
- sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców,
- przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej,

- charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjna-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

W związku z rynkiem edukacyjnym i uczenia się przez całe życie uczeń:

- korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, poza formalnego i nieformalnego,
- analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji,
- określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym,
- analizuje możliwości kontynuowania nauki.

W związku z planowaniem własnego rozwoju i podejmowania decyzji edukacyjnych oraz zawodowych uczeń:

- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej,
- sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjnej i zawodowej na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji,
- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjna-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

Efektom końcowym realizacji szkolnego programu doradztwa zawodowego jest przygotowanie ucznia do podejmowania trafnych decyzji w wyborze dalszego kształcenia i przygotowanie absolwenta do ukształtowania orientacji zawodowej, umożliwiającej mu aktywne funkcjonowanie na krajowym i unijnym rynku pracy.

Efekty wynikające z wdrożenia WSDZ w szkole, to:

- rozbudzanie aktywności szkolnej, pozaszkolnej i zawodowej uczniów,

- pomoc rodzinie w kształtowaniu pozytywnych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci,
- lepszy dostęp do informacji zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców,
- bardziej świadomy oraz trafniejszy wybór decyzje edukacyjne i zawodowe,
- mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia, porzucania szkoły, pracy zawodowej, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów,

16. Ewaluacja programu

Ewaluacja WSDZ jest niezbędna, aby działania doradcze na terenie szkoły były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów i ich rodziców. Na podstawie ankiety ewaluacyjnej doradca zawodowy sporządzi sprawozdanie i przedstawi Dyrektorowi szkoły oraz Radzie Pedagogicznej do zatwierdzenia. Będą one zbierane poprzez:

- metaplan,
- analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć),
- analiza wytworów uczniów,
- analiza wyników obserwacji,
- wywiady z uczestnikami zajęć.
- ankiety,
- rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami, obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz z uczniami,
- ocena współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym,

Natomiast efektem ewaluacji powinno być doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły lub lokalnego rynku pracy. Realizacja programu powinna być na bieżąco monitorowana. Wskazane jest, by osoba realizująca program ewaluowała swoją pracę poprzez pozyskiwanie od uczniów informacji na temat przydatności poruszanych zagadnień i sposobu prowadzenia zajęć.

17. Przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego

Podstawy prawne związane z realizacją WSDZ w szkole zostały zawarte w następujących dokumentach:

- Rozporządzenie MEN z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019r. poz.325) ze zmianami
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 poz. 984,1234,1586 i 1672).
- Rozporządzenie MEN z dnia 20 maja 2024r.w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2024 r. poz. 781).
- Rozporządzenie MEN z dnia 28 czerwca 2024r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2024 poz. 996) z późniejszymi zmianami.
- Obwieszczenie MEN z dnia 25 lipca 2023r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2023 poz. 1798).
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. 2020 poz. 1309).
- Rozporządzenie MEN z 10 listopada 2023r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. 2023 r. poz. 2499)

18. Spis instytucji do współpracy w ramach realizacji WSDZ

1. Ochotniczy Hufiec Pracy w tym:
 - Młodzieżowe Centrum Kariery
 - Mobilne Centrum Kariery
2. Powiatowy Urząd Pracy
3. Wojewódzki Urząd Pracy
4. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
5. Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce
6. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
7. Biblioteka pedagogiczna
8. Urząd Skarbowy
9. Ośrodek doskonalenia nauczyciel
10. Kuratorium oświaty
11. Pracodawcy i przedsiębiorcy w środowisku lokalnym
12. Organizacje pozarządowe (np. CREO)
13. Inne szkoły i uczelnie